

Чим відрізняються надзвичайні стан надзвичайна ситуація і ситуація?

Відповідно до діючого законодавства, під *надзвичайною ситуацією* слід розуміти ситуацію на окремій території, в межах організації, на водотоці чи водоймі, за якої порушуються нормальні умови життя населення. Надзвичайна ситуація може бути державною, регіональною, місцевою, об'єктовою.

Режим надзвичайної ситуації відрізняється від надзвичайного стану тим, що він не обмежує права і свободи людей. Але встановлює певні обов'язки для громадян, зокрема:

- дотримуватись правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна;
- дотримуватися режимів захисту від епідемії, радіації тощо.

Надзвичайний стан є особливим правовим режимом, що обмежує певні конституційні права людей та надає додаткові повноваження органам державної влади. Надзвичайний стан оголошується у разі наявності реальної загрози безпеці громадян або конституційному ладові, усунення якої іншими способами є неможливим.

Слід зазначити, що деталі введення на території України надзвичайного стану можуть змінюватися РНБО залежно від обставин. Але зазвичай надзвичайний стан запроваджує такі обмежувальні заходи для громадян та бізнесу, як:

- встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, а також обмеження свободи пересування по території, де вводиться надзвичайний стан;
- обмеження руху транспорту;
- посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства;
- заборона проведення масових заходів, крім заходів, заборона на проведення яких встановлюється судом;
- примусове відчуження або вилучення майна у юридичних і фізичних осіб.

Зважаючи на те, що вірус Covid-19 є надзвичайною ситуацією природного характеру, відповідно до статті 17 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану», можуть вводитися додаткові обмежувальні заходи:

- запровадження особливого порядку розподілення продуктів харчування і предметів першої необхідності;
- усунення від роботи на період надзвичайного стану, в разі неналежного виконання своїх обов'язків, керівників державних підприємств, установ і організацій, від діяльності яких залежить нормалізація обстановки в районі надзвичайного стану, та покладення тимчасового виконання обов'язків зазначених керівників на інших осіб;
- зміна режиму роботи підприємств, установ, організацій усіх форм власності, переорієнтація їх на виробництво необхідної в умовах надзвичайного стану продукції, інші зміни виробничої діяльності, необхідні для проведення аварійно-рятувальних і відновлювальних робіт;
- мобілізація та використання ресурсів підприємств, установ і організацій, незалежно від форми власності для відвернення небезпеки та ліквідації надзвичайних ситуацій з обов'язковою компенсацією понесених втрат;
- встановлення карантину та проведення інших обов'язкових санітарних та протиепідемічних заходів;
- тимчасова заборона будівництва нових, розширення діючих підприємств та інших об'єктів, діяльність яких не пов'язана з ліквідацією надзвичайної ситуації або забезпеченням життєдіяльності населення та аварійно-рятувальних формувань тощо.

Також, з метою ліквідації особливо тяжких надзвичайних ситуацій, у мирний час може здійснюватися цільова мобілізація, обсяги і строк проведення якої визначаються в указі президента України про введення надзвичайного стану.